

Kateterisering och övervakning av urinblåsan vuxna – regionalt tillägg

Följ Vårdhandboken [Kateterisering av urinblåsan](#), steril insättning ska endast ske på operation, i övrigt tillämpas aseptisk teknik.

Dokumentation i journal samt märkning av kateter

Dokumentation läkare

I mallen **Daganteckning läk** dokumenterar ordinerande läkaren indikation i fasta val i samband med insättning.

Planerad behandlingstid anges alltid i fritext.

Dokumentation sjuksköterska/undersköterska

I **Journaltabell in- och utfarter LUL** dokumenterar sjuksköterskan och/eller undersköterskan följande fasta val anpassat till aktuell patient:

- Datum och tid kommer automatiskt.
- Insatt om urinkatetern är nyinsatt på avdelningen
- Storlek.
- Kuffmängd (ml).
- Kuffvätska.
- Typ av urinkateter.
- Har sedan tidigare om patienten har kronisk urinkateter.
- Satt av personal på annan enhet om patienten har urinkateter insatt på annan enhet.
- Lotnummer.
- Slutet system eller kateterventil (öppet system).
- Byte av urinkateter.
- Borttagen.

Indikation och planerad behandlingstid dokumenteras inte i journaltabell pga trippeldokumentation. Urinkateter är en läkarordination som ska dokumenteras i läkarens daganteckning och i sjuksköterskans vårdplan.

I vårdplanen **GVP LUL miktionssvårigheter/urinkateterbehandling** eller i **SVP** dokumenterar sjuksköterskan och/eller undersköterskan planerade och utförda omvårdnadsåtgärder i fasta val och i fri text.

Metavision

I Metavision dokumenterar sjuksköterskan eller undersköterskan under fliken "Accesser". Vid dokumentation av insättande av urinkateter startas en flödeslinje där LOT-nummer, kuffmängd,

kuffvätska och annan relevant information skriv in. Flödeslinjen avslutas när borttagande av katetern dokumenteras.

Märkning

Märk både katetern nedanför förgreningen och den tömbara uppsamlingspåsen med datum och signatur.

Komplikationer

Ytterligare komplikationer se [Vårdhandboken](#)

Åtgärder om katetern fastnar i samband med borttagande

- Spruta in lite gel lokalanestetikum för ytanestesi i urinrörsmynningen.
- Vänta 5 minuter.
- Snurra lite på katetern och för tillbaka den lite.
- Försök sedan på nytt försiktigt dra katetern.
- Kontakta ansvarig sjuksköterska/läkare om du inte får ut katetern.

Urinodling av patient med urinkateter

Följ Akademiska laboratoriets anvisningar [Provtagning för urinodling - information till vårdenhet](#)

Silikonkatetrar rekommenderas vid kateterisering av urinblåsan. Perforering av silikonkatetrar med spruta och kanyl medför risk för läckage vilket gör att denna metod inte kan rekommenderas.

I första hand rekommenderas att använda tömbara urinuppsamlingspåsar med provtagningsknapp.

Blåsövervakning vid sjukhusvård

Följ Vårdhandboken "[Blåsövervakning vid sjukhusvård](#)"

Schema för kontroll av blåstömning

[Schema för kontroll av blåstömning, Vårdhandboken](#)

Ren intermittent kateterisering bör övervägas i första hand.

Dokumentera enligt avdelningens dokumentationsriktlinje i journaltabell eller i vårdplan mängd residualurin och antal tappningar.

Ren intermittent kateterisering kan pågå utan tidsbegränsning och ska följa schemat för kontroll av blåstömning enligt ovan. Det finns ingen absolut gräns för hur många intermittenta kateteriseringar som kan genomföras innan en kateter ska sättas. Att sätta en kateter ska alltid föregås av en individuell medicinsk bedömning och ska baseras på en tydlig medicinsk indikation.

Utskrivning med kvarvarande urinkateter

Urinkateter ex uretrakateter, nefrostomikateter

- Informera patienten/närstående och/eller mottagande enhet om handhavande av urinkateter.
- Patienten (alternativt anhörig/närstående) ska kunna tömma, koppla och byta uppsamlingspåsen alternativt handha kateterventil innan utskrivning.
- Skicka med material från avdelningen som skall räcka upp till två veckor. Detta gäller även om patienten skrivs ut till särskilt boende.
- Skicka med egenvårdsremiss där det framgår när behovet av urinkateter ska utvärderas, byte av urinkateter och när urinkatetern ska avvecklas.
- Meddela berörd vårdenhet om HSL-insats behövs.
- Överväg läkarremiss till uroterapeut för inläring av ren intermitterent kateterisering (RIK) inför utskrivning.
- Kvarliggande urinkatetrar ska enligt SOSFS 2005:27 alltid överrapporteras om patienten byter vårdform. I läkarens och sjuksköterskans utskrivningsanteckning ska tydligt framgå indikation och planerad behandlingstid för katetern.

Material att skicka med patienten

- Tömbar uppsamlingspåse med passande slanglängd, 3 st.
- Benfixering – strumpa eller band, 2 st.
- Uppsamlingspåse av engångstyp till natten, 14 st.

Utbildning och delegering

Läkare och sjuksköterska har formell kompetens att sätta kateter.

Vid delegering av Kateterisering av urinblåsa, kateterisera intermitterent samt blåsskölja:

- Läs avsnittet Kateterisering av Urinblåsan i Vårdhandboken
- Läs "Kvarliggande uretrakateter (KAD) vuxna"
- Gör testet Testa dina kunskaper i avsnittet i Vårdhandboken
- Praktik – se på, träna tillsammans med van undersköterska eller sjuksköterska
- Visa att du behärskar att sätta Kateterisering av Urinblåsan, kateterisera intermitterent samt blåsskölja för en sjuksköterska på avdelningen

Underskrift av delegering förnyas en gång/ år

Dokumenthistorik

Kvarvarande uretrakateter (KAD) vuxna

Författare: Karin Ahlström, Berit Långström Benevides, Ewa Freij, Johan Heinius, Inger Andersson

Revidering: Våren 2019 till ett regionalt tillägg till Vårdhandboken. Namnbyte till "Katetrisering och övervakning av urinblåsan vuxna – regionalt tillägg" Granskad av Elisabeth Nelson VC Urologi, Birgitta Lytsy ÖL Vårdhygien

GVP Miktionsvårigheter och uretrakateterbehandling

Författare

Omvårdnadsdokumentationsgruppen, Akademiska sjukhuset Uppsala Marie Fogelberg Dahm 2006

Revisionsdatum

2008, 2012-06, 2015, 2019-06

Relaterade länkar

Vårdhanboken

<https://www.vardhandboken.se/Uppsala-lan/katetrar-sonder-och-dran/kateterisering-av-urinblasa/>

<https://www.vardhandboken.se/Uppsala-lan/vard-och-behandling/urinvagor/urininkontinens/oversikt/>

1177

<http://www.1177.se/Uppsala-lan/Fakta-och-rad/Behandlingar/Att-fa-en-kateter-i-urinblasan/>

Kateterisering och övervakning av urinblåsan vuxna -regionalt tillägg

<https://ituppsala.sharepoint.com/sites/DocPlusSTYR/DPDocumentRedirect.aspx?id=DocPlusSTYR-7356>

Urininkontinens och blåsfunktions störning i Uppsala Län

<https://ituppsala.sharepoint.com/sites/DocPlusSTYR/DPDocumentRedirect.aspx?id=DocPlusSTYR-4727>

Referenser

Vårdrelaterade urinvägsinfektioner SKL 2011

Omvårdnadens grunder – Hälsa och ohälsa

<https://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7164-634-7.pdf> Hämtad 2019-08-16

Bilaga Delegeringsunderlag undersköterska

.....
Namn

.....
Personnummer

Krav för att få delegering: Kateterisering av urinblåsa, kateterisera intermittent samt blåsskölja:

- Läs avsnittet Kateterisering av Urinblåsan i Vårdhandboken
- Läs Kateterisering och övervakning av urinblåsan vuxna – regionalt tillägg
- Gör testet Testa dina kunskaper i avsnittet i Vårdhandboken
- Visa att du behärskar att sätta uretrakateter, kateterisera intermittent samt blåsskölja för en sjuksköterska

Uppgiftsmottagarens underskrift

.....
Godkänd i momentet kateterisering av urinblåsa. Sjuksköterska underskrift.

.....
Datum

.....
Godkänd i momentet intermittent kateterisering. Sjuksköterska underskrift.

.....
Datum

.....
Godkänd i momentet blåssköljning. Sjuksköterska underskrift.

.....
Datum

Bilaga GVP Miktionssvårigheter och urinkateterbehandling

Drift i journalen: 2015

Vårdbehov	Mål	Åtgärder/behandling	Resultat eller Utförd åtgärd	Utvärdering Alltid fritext	Hjälpstext
Analys, problembeskrivning, omvårdnadsdiagnos anges som standardtext.	Kan anges som fasta val	Kan anges som fasta val	Kan anges som fasta val, ange i så fall om Enval eller Flerval.		
Elimination					
Risk för urinretention Urinretention Kvarliggande urinkateter Trängningar Sveda Urininkontinens Otillräcklig kunskap om ren intermittent katetrisering (10015007)+(10034654) (10034654) (10025686)	Fungerande urintömning Hantera kvarliggande urinkateter självständigt Kunna hantera sina miktionsvårigheter Kunna sköta ren intermittent katetrisering självständigt (10047245)			Målet uppfyllt Målet ej uppfyllt på grund av	
		Information			
		Information om urinkateterbehandling enligt Vårdhandboken Information om ren intermittent katetrisering enligt Vårdhandboken Råd om vätskeintag Råd/information om regelbundna toalettbesök Råd/information om hjälpmedel	LUL-listan (<i>Resultat SVP fått info</i>)		
		Information			

Vårdbehov	Mål	Åtgärder/behandling	Resultat eller Utförd åtgärd	Utvärdering	Hjälpstext
Analys, problembeskrivning, omvårdnadsdiagnos anges som standardtext.	Kan anges som fasta val	Kan anges som fasta val	Kan anges som fasta val, ange i så fall om Enval eller Flerval.	Alltid fritext	
		Skriftlig information om urinkateter från 1177 Vårdguiden	Utfört		
		Speciell omvårdnad			
		Kvarliggande urinkateter enligt ordination av: Spolning enligt ordination av: Urintappning enligt ordination av: Kvarliggande urinkateter ut enligt ordination av: Byte av kvarliggande urinkateter enligt ordination av: Ren intermittent kateterisering enligt ordination av: Dubbel sköljning med citronsyrelösning enligt ordination: (10030884)			
		Samordning			
		Ange indikation och planerad behandlingstid			
		Samordning			
		Initiera daglig omprovning av kvarliggande urinkateter			
		Samordning			

Vårdbehov	Mål	Åtgärder/behandling	Resultat eller Utförd åtgärd	Utvärdering	Hjälpstext
Analys, problembeskrivning, omvårdnadsdiagnos anges som standardtext.	Kan anges som fasta val	Kan anges som fasta val	Kan anges som fasta val, ange i så fall om Enval eller Flerval.	Alltid fritext	
		Initiera kontakt med Uroterapeut			
		Skötsel			
		Blåstråning enligt ordination. Intermittent tömning enligt ordination. Hjälp med regelbundna toalettbesök. Inkontinensskydd Uridom Byte av kompress vid suprapubiskateter	Påbörjat Avslutat Utfört		
		Utbildning			
		Utbildning i skötseln av kvarvarande urinkateter och vikten av nedre hygien. (10045257)			
		Träning			
		Ren intermittent kateterisering.	Påbörjat Avslutat		
		Träning			
		Bäckenbottenträning			